

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 10CoCsp/10/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6122502829
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:6122502829.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a členov senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a JUDr. Jany Jančíkovej, v sporovej veci žalobcu: 365.bank, a. s., so sídlom Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, IČO: 31 340 890, zastúpeného: SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Štefánikova 8, 811 05 Bratislava, IČO: 36 853 186, proti žalovanej: A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. XXX/XX, XXX XX D., o zaplatenie 19.640,15 eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Poprad, č.k. KK-1Csp/38/2023-96 zo dňa 9.11.2023, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti výroku II., ktorým žalobu vo zvyšku zamietol a výroku III. o trovách konania.

Žalovaná má proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 19.492,92 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 19.492,92 eur od 31.5.2022 do zaplatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 64,32 %.

2. Vychádzal zo zistenia, že na základe Zmluvy o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 27.10.2021 uzavretej medzi žalovanou a žalobcom bol žalovanej poskytnutý spotrebiteľský úver vo výške 20.000,- eur, ktorého účelom bolo refinancovanie už skôr poskytnutých úverov. Žalovaná mala žalobcovi uhradiť sumu poskytnutého úveru v celkovej sume 24.195,71 eur v 96 mesačných splátkach vo výške 252,04 eur. V zmluve bola dohodnutá výška úrokovej sadzby 4,90 %, RPMN 5,10 %, splatnosť každej mesačnej splátky vždy k 20. dňu v mesiaci a konečná splatnosť úveru bola dohodnutá dňa 20.10.2029. Istinu úveru tvorí rozdiel medzi poskytnutou sumou 20.000,- eur a úhradami žalovanej započítanými na istinu. Z platieb, ktoré žalovaná učinila bola suma 147,23 eur započítaná na úroky. Dňa 30.5.2022 žalobca vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru, čím sa dlh žalovanej stal splatným v celom rozsahu.

3. Zmluva medzi žalobcom a žalovanou je zmluvou typovou. Nakoľko dlžník nepoužil predmet plnenia na podnikanie, žalobca bol od uzavretia zmluvy v postavení dodávateľa a dlžník v postavení spotrebiteľa. Predmetná zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou a na žalovanú je potrebné hľadieť ako na spotrebiteľa, pretože pri jej uzavieraní nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Zmluva medzi stranami bola uzavretá ako formulárová zmluva, obsah ktorej spotrebiteľ ovplyvniť nemohol. Právny vzťah medzi stranami sporu je založený spotrebiteľskou zmluvou, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou, a to ustanoveniami Občianskeho zákonníka a zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch.

4. Prvoradou povinnosťou súdu bolo preskúmať, či veriteľ pohľadávky s odbornou starostlivosťou posúdil schopnosť žalovanej splácať spotrebiteľský úver, keďže články 8 a 23 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu ukladajú povinnosť preskúmať ex offo existenciu porušenia povinnosti stanovenej v článku 8 tejto smernice, podľa ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, a vyvodiť dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve, pod podmienkou, že sankcie splňajú požiadavky podľa uvedeného článku 23 (Rozhodnutie SD EÚ C - 679/18).

5. Súd vykonaným dokazovaním dospel k záveru, že žalobca pri uzatváraní úverovej zmluvy porušil svoju povinnosť posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, uloženú mu v § 7 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver treba chápať ako situáciu, v ktorej v závislosti na frekvencii splácania zostane spotrebiteľovi v jeho osobnom/domácom rozpočte dostatok finančných prostriedkov, aby mohol bez akýchkoľvek problémov a obmedzení splácať splátku v predpokladanej výške. Preto dodávateľ musí okrem iného analyzovať spotrebiteľov osobný/domáci rozpočet, a to ako stranu príjmov, tak stranu výdavkov, a to vždy vo vzťahu ku konkrétnemu žiadateľovi o úver (t. j. konkrétne príjmy zo zamestnaneckej alebo inej činnosti, konkrétne náklady na bývanie, dopravu, domácnosť alebo nezaopatrené deti). Analýza iba niektorej zo strán rozpočtu sama osebe k posúdeniu úverovej schopnosti nepostačuje. Dostatočnými informáciami dokladujúcimi schopnosť spotrebiteľa splácať úver nie sú považované informácie získané výlučne od spotrebiteľa. Odborná starostlivosť predpokladá údaje, ktoré dlžník veriteľovi uviedol, overiť, resp. objektívne preukázať minimálne potvrdením zamestnávateľa dlžníka zdroj jeho príjmu (v danom prípade žalobca v konaní nepredložil ani len tvrdenie o takejto skutočnosti). Kľúčová je i povinnosť veriteľa využívať verejne dostupné informácie akými sú napríklad štátom publikované údaje o životnom a existenčnom minime, priemerných výdavkoch obyvateľstva a pod. a tieto porovnávať so známymi alebo od spotrebiteľa zistenými (nie len tvrdými) informáciami o jeho príjmoch a výdavkoch (pozri Rozsudok NS ČR z 25.07.2018, sp. zn. 33Cdo 2178 / 2018).

6. Žalobca v otázke skúmania bonity žalovanej tvrdil, že banka akceptovala jej príjem zo zamestnania v sume 680,- eur, úverové záväzky žalovanej preveril dopytom do spoločného registra bankových informácií. Ďalej od žalovanej zistil jej rodinný stav (vydatá) a počet vyživovaných detí (0). Uviedol, že žalovaná mala pôvodne záujem o úver vo výške 21.900,- eur. Zo žiadosti o poskytnutie spotrebiteľského úveru vyplýva, že žalovaná žije v manželstve, bez vyživovacej povinnosti voči maloletým deťom. Od 3.12.2016 je zamestnaná v Nemocnici Dr. Vojtecha Alexandra v Kežmarku n.o. s čistým mesačným príjmom 680,- eur. Žalovaná v žiadosti uviedla, že žiada o úver vo výške 5.000,- eur. Dáta z dopytu do Sociálnej poisťovne potvrdili priemerný vymeriavací základ žalovanej v sume aspoň 816,- eur. Z odpovede na dopyt do Spoločného registra bankových informácií bolo zistené CB skóre v pásme C, pričom A skóre predstavuje najhoršie skóre. Hodnotiace skóre zohľadnilo u žalovanej významné využívanie limitu a nízky alebo žiadny počet ukončených zmlúv. Z odpovede ďalej vyplýva, že u žalovanej bolo 12 žiadostí odmietnutých, 4 odvolané, ukončené 3 a existujúce 2. Žalovaná mala v čase uzavretia úverovej zmluvy spotrebiteľský úver v sume 19.447,- eur s mesačnou splátkou 329,- eur. Ďalej z dokazovania vyplynulo, že žalovaná v období, ktoré bezprostredne predchádzalo obdobiu, v ktorom bol žalovanej žalobcom poskytnutý úver, požiadala o viaceré úvery, pričom jej žiadosti boli vo väčšine odmietnuté.

7. Súd postup banky, kedy bol žalovanej poskytnutý úver aj napriek zlému hodnoteniu jej schopnosti splácať úvery, za situácie, kedy v období ktoré bezprostredne predchádza obdobiu v ktorom jej žalobca úver poskytol boli viaceré žiadosti žalovanej o úver odmietnuté, hodnotil ako postup v rozpore s odbornou starostlivosťou pri skúmaní bonity spotrebiteľa. V neposlednom rade súd poukázal na skutočnosť, že žalovanej bol poskytnutý úver aj napriek tomu, že už jeden úver v sume takmer 20.000,- eur splácala a hoci v žiadosti uvádzala, že žiada o úver vo výške 5.000,- eur, žalobca jej poskytol sumu 20.000,- eur. Vzhľadom na uvedené možno hodnotiť, že žalobca svojim postupom porušil svoju povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 7 ZoSÚ náležitým spôsobom preveriť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver a to podstatným spôsobom. Právnym následkom je to, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Medzi stranami sporu nebolo sporné že žalobca ku dňu 30.5.2022 vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru, čím sa dlh žalovanej stal splatným v celom rozsahu. Rovnako nebolo sporné, že

žalovaná žalobcovi zaplatila celkovo sumu 507,08 eur, ktorú v sume 359,85 eur žalobca započítal na istinu a v sume 147,23 eur započítal na úroky. Žalobca v rámci poskytnutého spotrebiteľského úveru poskytol žalovanej sumu vo výške 20.000,- eur. Nakoľko súd považoval spotrebiteľský úver za bezúročný a bez poplatkov, žalovanej vznikla povinnosť vrátiť žalobcovi finančné prostriedky v sume 20.000,- eur. Istinu z tejto úverovej zmluvy tak tvorí rozdiel medzi sumou poskytnutou a sumou, ktorá bola žalovanou celkovo uhradená, teda suma 19.492,92 eur. Vzhľadom na uvedené, keďže súd úver považoval za bezúročný a bez poplatkov, v prevyšujúcej časti istiny vo výške 147,23 eur a v časti úrokov z úveru žalobu zamietol. Rovnako žalobu zamietol aj v časti poplatkov vo výške 36,- eur, ktoré mali byť žalovanej v súlade s obchodnými podmienkami vyúčtované z dôvodu jej omeškania so splácaním úveru. Nakoľko súd úver považoval za bezúročný a bez poplatkov, žalobu zamietol aj v časti poplatkov vo výške 36,- eur.

8. Podľa § 517 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania, výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis. Vykonávacím predpisom ustanovujúcim výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania je Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Podľa § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka výška úrokov z omeškania je o päť percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu. Žalobcom požadovaná sadzba úroku z omeškania 5 % ročne takto určenú sadzbu nepresahuje. Nebolo sporné, že žalovaná bola v omeškaní so splácaním svojho dlhu odo dňa nasledujúceho po dni predčasnej splatnosti úveru, t. j. od 31.5.2022. Preto súd žalobcovi priznal aj úrok z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy 19.492,92 eur počnúc dňom 31.5.2022 do zaplatenia.

9. O trovách konaní rozhodol podľa § 255 CSP, podľa ktorého súd prizná náhradu trov konania podľa pomeru úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Žalobca mal úspech v časti sumy 19.492,92 eur ako aj uplatnených úrokov z omeškania. Naopak v časti istiny v sume 147,32 eur, zmluvných úrokov vo výške 4.048,48 eur a poplatkov v sume 36,- eur mala úspech žalovaná. Žalobca tak bol úspešný v časti 82,16 % žalobou uplatneného nároku a žalovaná v rozsahu 17,84 % žalobou uplatneného nároku. Po zohľadnení vzájomného pomeru úspechu a neúspechu strán sporu, súd priznal žalobcovi voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 64,32 %.

10. Proti rozsudku súdu prvej inštancie čo do výroku II., ktorým žalobu vo zvyšku zamietol a výroku III. čo do trov konania v zákonnej lehote podal odvolanie žalobca a navrhol, aby odvolací súd rozsudok zmenil tak, že žalobe aj vo zvyšku vyhovie a prizná žalobcovi voči žalovanej nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

11. Odvolanie podal z dôvodov, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1 písm. b) CSP), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f) CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h) CSP).

12. Namietal, že súd prvej inštancie čiastočne zamietol žalobu napriek tomu, že žalovaná bola z hľadiska procesnej obrany počas celého konania pasívna. Nepreberala si zásielky a nezúčastnila sa ani na pojednávaní. Procesný postup súdu popiera § 151 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné. V civilnom sporovom konaní majú povinnosť tvrdiť a preukazovať svoje tvrdenia sporové strany. V rozpore s touto fundamentálnou zložkou civilného sporového konania, aktivistický prístup súdu prvej inštancie vyžadoval, aby žalobca „vyvracal“ absentujúcu procesnú obranu žalovanej (suplovanú týmto súdom). Úlohou súdov nie je ani v spotrebiteľských sporoch aktívne „vyhľadávať“ chybu v ustanoveniach zmluvy alebo v postupe zmluvných strán, ale poskytovať objektívnu súdnu ochranu sporovým stranám, ktorých práva boli porušené alebo ohrozené. Opačný prístup narúša postavenie sudcu ako nestranného arbitra a posúva ho smerom k jednej zo sporových strán. Súd prvej inštancie prvýkrát oboznámil žalobcu s jeho právnym názorom o tom, že podstatným spôsobom porušil svoju povinnosť pri posudzovaní schopnosti žalovanej splácať spotrebiteľský úver prvýkrát až pri vyhlásení rozsudku. Počas konania pritom súd žalobcu

nevyzval, aby domnelý rozpor ozrejmlil, resp. odstránil. Tým úplne vylúčil žalobcu z účasti na súdnom konaní, a tým aj z výkonu práva na spravodlivý proces. Žalobca môže prvýkrát zaujať stanovisko k záverom súdu až v odvolaní, čo narúša aj hospodárnosť konania.

13. Súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti uplatneného nároku na zmluvné úroky a poplatky, keď dospel k záveru, že poskytnutý úver je bezúročný a bez poplatkov. Dôvodom má byť porušenie povinnosti skúmať schopnosť spotrebiteľa splácať úver s odbornou starostlivosťou. Žalobcovi súd v tejto súvislosti vytkol, že nezohľadnil existujúce úverové záväzky žalovanej, jej nepriaznivé „kreditné skóre“ (CB score) a počet odmietnutých žiadostí u iných poskytovateľov úverov. Žalobca už v podaní zo dňa 3.3.2023 (súhlas s pokračovaním v konaní) doplnil skutkové tvrdenia a dôkazné prostriedky, ktorými preukazoval jednotlivé kroky vykonané v rámci skúmania schopnosti žalovanej splácať úver, a to deklarovaný pomer a príjem žalovanej banka overila z externého nezávislého zdroja a akceptovala príjem vo výške 680,- eur, v rámci posudzovania mala banka k dispozícii kompletné informácie o úverových záväzkoch klientky (výdavky) zo spoločného úverového registra informácií, žalovaná si uvádzala rodinný stav vydatá a žiadne vyživované deti, finančná analýza, platná v tom čase, bola vyhovujúca pre poskytnutie úveru vo výške 20.000,- eur na 8 rokov s mesačnou splátkou 252,04 eur. Zároveň žalobca priložil aj dáta dopytu zo Sociálnej poisťovne zo dňa 25.10.2021 ktoré potvrdili, že žalovaná má vymeriavací základ za posledných 12 mesiacov aspoň vo výške 816,- eur, dáta dopytu zo Spoločného registra bankových informácií zo dňa 25.10.2021, z ktorých vyplynulo, že žalovaná má 2 existujúce úverové záväzky spolu so zostatkom 19.447,- eur (splátka 329,- eur), žiadosť o úver zo dňa 25.10.2021, ktorá bola vyplnená na základe informácií od žalovanej, a ktorú žalovaná vlastnoručne podpísala, na základe čoho mal žalobca vedomosť o tom, že žalovaná i) má vlastné bývanie, ii) je vydatá, iii) je bezdetná, iv) od 3.12.2016 je zamestnaná, v) jej čistý mesačný príjem je 680,- eur, vi) nemá žiadne výdavky na mesačné splátky iných úverov a pôžičiek (čo na základe informácií zo SRBI nebolo pravdivé, teda žalovaná konala v rozpore s § 7 ods. 2 ZoSÚ) a vii) nemá zrážky, výživné a iné výdavky. Skutočnosť, že v čase posudzovania bonity žalovaná splácala dva úvery, ktoré mali byť splatené poskytovaným úverom, nemohla mať vplyv na schopnosť žalovanej splácať úver od žalobcu.

14. Súd prvej inštancie ďalej vytkol žalobcovi, že nezohľadnil zlé „CB“ skóre žalovanej a odmietnutie žiadostí u iných poskytovateľov úverov. Ust. § 7 ods. 20 ZoSÚ exaktne upravuje položky, ktoré má veriteľ zohľadniť pri posudzovaní schopnosti spotrebiteľa splácať úver. Nepriaznivé „kredit skóre“ alebo počet odmietnutých žiadostí medzi tieto položky nepatria. Žalobca vychádzal pri posudzovaní bonity žalovanej zo sumy životného minima na plnoletú osobu. Postupoval tak v zmysle § 7 ods. 20 písm. b) ZoSÚ. Žalobca postupoval v zmysle § 7 ods. 20 ZoSÚ, keď na výpočet ukazovateľa schopnosti splácať úver použil: čistý príjem žalovanej (zistený zo žiadosti o úver a overený prostredníctvom Sociálnej poisťovne ako nezávislého zdroja), náklady na zabezpečenie základných životných potrieb spotrebiteľa a osôb, voči ktorým mal spotrebiteľ vyživovaciu povinnosť (životné minimum platné od 1.7.2021 na plnoletú osobu, pričom žalobca vychádza z vyhlásenia, že dlžníčka nemá deti, voči ktorým by mala vyživovaciu povinnosť), výšku splátky poskytovaného spotrebiteľského úveru a peňažné záväzky z aktuálnych úverov dlžníčky (zistené na základe informácií zo Spoločného registra bankových informácií). Za týchto okolností (keď žalobca konal v súlade so zákonnými a podzákonnými normami) je opačný záver súdu prvej inštancie zjavne nesprávny.

15. Slovenský právny poriadok rozlišuje nekonanie veriteľa s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ a hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 ZoSÚ, s ktorými spája rozdielne právne následky. Sankciou za nekonanie s odbornou starostlivosťou je strata oprávnenia požadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie úveru. Strata nároku na úroky a poplatky je spojená až s hrubým porušením tejto povinnosti. Žalobca neskúmal bonitu žalovanej bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihladenia na údaje z príslušnej databázy alebo registra tak, ako vyžaduje zákon pre uplatnenie tejto druhej sankcie. Súd prvej inštancie dospel k nesprávnemu právnomu záveru, že pre naplnenie § 11 ods. 2 ZoSÚ stačí nevykonanie čo i len jedného z týchto postupov. Použitím vylučovacej spojky „alebo“ však zákon zjavne umožňuje veriteľovi (žalobcovi) vybrať si, akým spôsobom má overiť schopnosť dlžníka (žalovaného) splácať spotrebiteľský úver.

16. Žalovaná sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrila.

17. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti

ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

18. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

19. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným porušením práva na spravodlivý proces, nesprávnym skutkovým zistením a nesprávnym právnym posúdením, teda to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (viď rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 78/05).

20. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

21. K námietke porušenia práva na spravodlivý proces odvolací súd uvádza, že obsah práva na spravodlivý proces je pomerne široký, pričom medzi jeho zložky možno zaradiť predovšetkým právo na prístup súdu, právo na súd zriadený zákonom, právo na nezávislý a nestranný súd, právo na zákonného sudcu, právo na prejednanie sporu v primeranej lehote, právo na riadne poučenie o procesných právach a povinnostiach, právo byť vypočutý, právo navrhovať dôkazy a vyjadrovať sa k nim, kontradiktórnosť konania, rovnosť zbraní, zákaz prekvapivých rozhodnutí, zákaz ľubovôle, právo na vyporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami v konaní zo strany súdu, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, právo na preskúmanie rozhodnutia. Porušenie ktoréhokoľvek čiastkového práva strany sporu postupom súdu predstavuje pochybenie súdu. O naplnenie uvedeného odvolacieho dôvodu však pôjde vtedy, ak nesprávny procesný postup súdu znemožnil realizáciu práv strany sporu dosiahol určitú intenzitu, ktorá odôvodňuje záver o tom, že potom sa celé konanie nejaví ako spravodlivé. Konkrétne pochybenie súdu musí byť však hodnotené v kontexte celého konania, t. j. vplyv na ďalšie pochybenia, možnosť zvrátenia nesprávneho postupu, následky, atď.. Zároveň tiež nie je možné prehliadnúť, že niektoré čiastkové práva, ktoré tvoria právo na spravodlivý proces zákon normuje ako samostatné odvolacie dôvody. V predmetnom prípade mal odvolací súd za to, že táto odvolacia námietka nebola naplnená.

22. K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu odvolací súd poznamenáva, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Význam dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktorý objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdy sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje

svoj nárok alebo sa bráni proti jeho uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že táto odvolacia námietka nebola naplnená.

23. K námietke o nesprávnom právnom posúdení odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7Cdo 7/2010). Ani táto odvolacia námietka nebola naplnená.

24. V zhode so súdom prvej inštancie, ani odvolací súd v predmetnej veci nemal pochybnosti o tom, že predmetný vzťah medzi žalobcom a žalovanou je vzťahom spotrebiteľským, pretože uzatvorená Zmluva o spotrebiteľskom úvere je štandardnou formulárovou spotrebiteľskou zmluvou, kde žalobca vystupoval v postavení dodávateľa, pretože pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti a žalovaná je spotrebiteľom, keďže pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekonala v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Odvolací súd na tomto mieste ešte zdôrazňuje, že základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že tieto sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny, pričom aj predmetná zmluva túto charakteristiku spĺňa.

25. Vzhľadom na námietky žalobcu v odvolaní, v odvolacom konaní je v prvom rade potrebné posúdiť, či súd prvej inštancie postupoval v konaní správne pri hodnotení dôkazov, čo sa týka posúdenia splnenia povinnosti žalobcu podľa ust. § 7 zákona o spotrebiteľských úveroch.

26. Podľa § 7 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch veriteľ je pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo pred zmenou tejto zmluvy spočívajúcej v navýšení spotrebiteľského úveru povinný posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver, pričom berie do úvahy najmä dobu, na ktorú sa poskytuje spotrebiteľský úver, výšku spotrebiteľského úveru, príjem spotrebiteľa a prípadne aj účel spotrebiteľského úveru.

27. Podľa § 11 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru. V prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez prihliadnutia na údaje z príslušnej databázy alebo registra na účely posudzovania schopnosti spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje aj porušenie ustanovení § 7 ods. 19 až 42.

28. Zmluva o spotrebiteľskom úvere zo dňa 27.10.2021, uzatvorená medzi žalobcom ako dodávateľom a žalovanou ako spotrebiteľom je zmluvou spotrebiteľskou, na ktorú sa budú vzťahovať aj príslušné ustanovenia zákona č. 129/2010 Z. z., pričom práve ust. § 7 ods. 1 spomínaného zákona zakotvuje povinnosť veriteľa posúdiť schopnosť spotrebiteľa splácať spotrebiteľský úver pred uzavretím zmluvy o spotrebiteľskom úvere, a to najmä s prihliadnutím na dobu, na ktorú sa úver poskytuje, výšku spotrebiteľského úveru, resp. príjem spotrebiteľa a prípadne aj na účel spotrebiteľského úveru. Zákonodarca následne v ust. § 11 ods. 2 vymedzuje právne následky, ktoré sú spojené s nedodržaním povinnosti ustanovenej v § 7 ods. 1 Zákona o spotrebiteľských úveroch. Medzi následky v dôsledku hrubého porušenia povinnosti ustanovenej v ust. § 7 ods. 1 patrí aj sankčný následok v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru. Odvolací súd v tomto kontexte zdôrazňuje, že zmyslom ustanovenia § 7 ods. 1 a nasl. je predovšetkým povinnosť veriteľa pri uzatváraní spotrebiteľských úverov konať s náležitou starostlivosťou, a najmä tak, aby o schopnosti spotrebiteľa splácať predmetný úver zistil rozhodujúce skutočnosti natoľko, aby posúdil, či zmluvný vzťah so spotrebiteľom v konečnej fáze uzavrie alebo nie. V tomto smere nie je postačujúcim len samotné skúmanie týchto skutočností, bez preukázania spôsobov, akými boli tieto skutočnosti skúmané.

29. Zo znenia ust. § 7 ods. 1 a nasl. Zákona o spotrebiteľských úveroch je možné jasne vyvodiť, aké povinnosti je veriteľ, resp. dodávateľ povinný splniť pri preskúmaní schopnosti spotrebiteľa splácať

spotrebiteľský úver ešte pred jeho uzavretím. V tomto smere možno poukázať na rozsudok Krajského súdu v Trnave, sp. zn. 23CoCsp/26/2020, ktorý hovorí o tom že cieľom ust. § 7 ods. 1 v spojitosti s § 11 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch je predovšetkým dosiahnuť, aby dodávateľ vzal na zreteľ existujúcu situáciu klienta, najmä jeho príjmy a výdavky, tak i skutočnosti, ktoré možno na základe informácií dostupných pred uzavretím zmluvy s vysokou mierou pravdepodobnosti očakávať. Zároveň v predmetnom rozhodnutí uvádza, že dôraz pri posúdení úverovej schopnosti je pritom kladený na pomer medzi príjmami a výdavkami spotrebiteľa a na posúdenie toho, či spotrebiteľovi zostane po vynaložení bežných výdavkov mesačne taká čiastka, aká bude potrebná pre splácanie úveru. Pre rozhodnutie veriteľa o tom, či spotrebiteľský úver žiadateľovi poskytne z obsahu zákonného znenia Zákona o spotrebiteľských úveroch vyplýva, že informácie potrebné za účelom tohto rozhodnutia si má veriteľ zabezpečiť sám, a taktiež aj v spolupráci so žiadateľom o úver. Podľa rozhodnutia Krajského súdu Prešov, sp. zn. 22Co/90/2019 zo dňa 21.11.2019 „pri získavaní relevantných informácií za účelom posúdenia úverovej schopnosti spotrebiteľa tak veriteľ vychádza ako z informácií dodaných spotrebiteľom a samozrejme aj ním preukázaných, tak z informácií, ktoré získava z iných dostupných zdrojov. Je povinnosťou veriteľa takto získané informácie zhromaždiť, vyhodnotiť ich dostatočnosť a rozhodnúť či a ktoré informácie je nevyhnutné ďalej overovať. Za dostatočné sa považujú také informácie o príjmoch a výdavkoch, z ktorých je veriteľ schopný získať objektívny obraz o žiadateľovej finančnej situácii. Spotrebiteľ je povinný poskytnúť veriteľovi na jeho žiadosť úplné, presné a pravdivé údaje. Táto povinnosť však nezabavuje veriteľa konať s odbornou starostlivosťou, teda vyžiadať si od spotrebiteľa potrebné informácie, aktívne si zabezpečovať ďalšie primerané a objektívne zistiteľné informácie o spotrebiteľovi a takto získané informácie riadne vyhodnotiť.“ V zmysle uvedeného je veriteľ povinný pred poskytovaním spotrebiteľského úveru komplexne a dostatočne zhodnotiť situáciu žiadateľa o úver, najmä s prihliadnutím na jeho osobný a domáci rozpočet, a následne analyzovať jednak stranu príjmov a stranu výdavkov tak, aby mal dostatok informácií na to, aby sa rozhodol, či spotrebiteľský úver žiadateľovi poskytne alebo nie.

30. V predmetnom prípade síce žalobca pred uzavretím zmluvy vyžiadal informácie o žalovanej formou dopytu zo Sociálnej poisťovne, či zo Spoločného registra bankových informácií, avšak odvolací súd konštatuje, že v danom prípade žalobca nedostatočne skúmal výdavky žalovanej. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, a taktiež aj zo zákonného znenia ust. § 7 ods. 1 a nasl. ZoSÚ, nepostačuje pre naplnenie zákonnej dikcie posúdenia s odbornou starostlivosťou schopnosť splácať spotrebiteľský úver skúmať len príjem žalovanej, resp. žiadateľa o úver, ale pre naplnenie tejto požiadavky je potrebné skúmať aj celkové výdavky žiadateľa, a tieto následne porovnať. Žalobca v danom prípade dostatočne nezohľadnil výdavky spojené s užívaním bytu a taktiež aj výdavky spojené so starostlivosťou o domácnosť. Odvolací súd konštatuje, že žalobca v konaní nepreukázal splnenie si povinnosti uloženej mu v ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ, pričom potrebné je zdôrazniť, že pre účely posúdenia splnenia povinnosti uloženej dodávateľovi v ust. § 7 ods. 1 ZoSÚ nie je smerodajné, aká bola reálna finančná majetková, sociálna situácia spotrebiteľa, ale akým spôsobom žalobca pristupoval k zisťovaniu a hodnoteniu schopnosti klienta splácať spotrebiteľský úver.

31. V danom prípade tak súd prvej inštancie dospel k správnej závere o bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru obsiahnutej v ust. § 11 ods. 2 ZoSÚ, a teda, že žalovaná je tak povinná vrátiť len sumu, ktorá jej bola reálne poskytnutá, t. j. sumu 20.000,- eur. Keďže žalovaná v čase rozhodovania súdu prvej inštancie žalobcovi už zaplatila sumu 507,08 eur, čo vyplynulo z vykonaného dokazovania, potom súd prvej inštancie postupoval správne, keď žalobcovi priznal len rozdiel medzi uvedenými sumami a vo zvyšku, t. j. v časti istiny 147,23 eur ako aj v časti úrokov z úveru nárok žalobcu správne zamietol. Rovnako sa odvolací súd stotožnil aj so záverom súdu prvej inštancie ohľadom zamietnutia žaloby v časti poplatkov za upomienky vo výške 36,- eur. K tomu odvolací súd poukazuje na právny záver vyslovený v rozsudku Krajského súdu v Prešove 6Co 126/2012. Podľa neho v spotrebiteľských veciach poplatky za upomienky umožňujú získať na úkor spotrebiteľa majetkový prospech, ktorý prevyšuje skutočné výdavky žalobcu za upomienku. Zákon za príslušenstvo pohľadávky označuje náklady na uplatnenie pohľadávky. Predpokladá teda presné výdavky. Ani pokiaľ ide o škodu, ktorú by veriteľovi bolo dôvodné priznať pre porušenie povinnosti zo zmluvy, nemožno veriteľovi priznať viac ako skutočnú ujmu, či ušlý zisk. Paušálna výška poplatku za upomienku bez transparentného výpočtu skutočných nákladov plne zapadá do definície neprijateľnej zmluvnej podmienky. Krajský súd v Prešove v rozhodnutí zo dňa 21.11.2017, sp. zn. 17Co/115/2017 uviedol: „poplatok za upomienku, výzvu nemôže mať sankčný charakter, v opačnom prípade by totiž mal povahu tzv. skrytej zmluvnej pokuty, čo je vo vzťahu k spotrebiteľovi nečestné, netransparentné. Podstatou týchto poplatkov je prídanie bližšie

nešpecifikovaných a spotrebiteľovi nevysvetlených nákladov, ktoré nie sú preukázané. Je za hranicou rozumného úsudku, aby poplatok vo výške 15 Eur, 30 Eur sledoval výdavky spojené s vyhotovením a zaslaním upomienky. Poplatok za upomienku nemožno chápať ani ako poplatok za službu, plnenie, ktoré je poskytované spotrebiteľovi“. Krajský súd v Bratislave vo svojom rozhodnutí zo dňa 22.5.2014, sp. zn. 9Co/350/2012 uviedol: „Odvolací súd zastáva názor, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu. Znak neprijateľnej zmluvnej podmienky naplňa nielen podmienka, ktorá je neprímeraná (napr. neprímeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (napr. úroky z omeškania nad limit podľa nar. vl. 87/1995 Z. z.). Neprijateľnou zmluvnou podmienkou je aj podmienka, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch). Preto zhodne so súdom prvého stupňa za neprijateľnú považuje odvolací súd aj zmluvnú podmienku v predmetnej právnej veci, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch). Žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, že mu v súvislosti so zasielaním upomienok a výziev vznikli reálne náklady, a preto odvolací súd konštatuje neunesenie dôkazného bremena v tomto smere.

32. Žalobca v podanom odvolaní ešte uvádzal, že žalovaná v priebehu konania nepoprela skutkové tvrdenia týkajúce sa skúmania bonity, preto bolo potrebné tieto považovať za nesporné skutkové tvrdenia, k čomu odvolací súd uvádza, že pasivita žalovanej v konaní nemôže mať automaticky za následok povinnosť súdu priznať akýkoľvek žalobcom uplatnený nárok, a to navyše ak ide o konanie, v ktorom vystupuje spotrebiteľ. Napriek skutočnosti, že žalovaná bola v priebehu prvoinštančného konania pasívna, nevyjadrila sa k podanej žalobe a ani k ďalším žalobcom predloženým dôkazom, nemožno v konečnom dôsledku dospieť k záveru o nespornosti skutkových tvrdení žalobcu, pretože ani uvedená skutočnosť neznamena, že súd musí rozhodnúť len na základe takto tvrdených skutočností a predložených dôkazov. Samotný Civilný sporový poriadok v prípade spotrebiteľských sporov dáva súdu možnosť vykonať aj tie dôkazy, ktoré neboli spotrebiteľom navrhnuté, a to najmä vtedy, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, pričom súd môže aj bez návrhu takýto dôkaz obstať alebo zabezpečiť, čím sa tak sleduje vyrovnanie prirodzene nevyváženého postavenia medzi sporovými stranami, t. j. medzi veriteľom a spotrebiteľom. Skutočnosť, že žalobca v konaní na súde prvej inštancie uviedol svoje tvrdenia a predložil dôkazy, nezbavila súd prvej inštancie preskúmať spotrebiteľskú zmluvu ex offa, teda aj to, či pred uzatvorením zmluvy bola dostatočne skúmaná bonita spotrebiteľa. Z uvedených dôvodov preto námietku žalobcu v tomto smere vyhodnotil ako nedôvodnú.

33. Odvolací súd ďalej poukazuje na to, že správnemu výroku vo veci samej zodpovedá aj správny výrok o trovách konania.

34. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP rozsudok v napadnutej časti, t. j. vo výroku II. a III. ako vecne správny potvrdil.

35. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého žalovaná ako sporová strana, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, má nárok na náhradu trov tohto štádia konania proti žalobcovi, ktorý v odvolacom konaní úspech nemal. Výšku týchto trov ustáli postupom podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia odvolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

36. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).